sexual intercourse. **–वाच्** *a.* restraining one's speech, observing silence, reticent; see वाग्यत. **–व्रत** *a.* 1 observing vows; इन्द्रोऽन्यः सर्वदेवानां भवेदिति यतव्रताः Mb. 1. 31. 13 –2 keeping to one's engagements or promised observances.

यतम *a.* (**–मत्** *n.*) [यद्–डतमच्] Who or which of many.

यतर *a.* (**–रत्** *n.*) [यद्–डतरच्] Who or which of two.

यतस् *ind.* [यद्–तसिल्] (often used merely for the abl. of the relative pronoun यद्) 1 From whence (referring to persons or things), from what, from which place or quarter; यतस्त्वया ज्ञानमशेषमाप्तम् R. 5. 4. (यतः = यस्मात् from whom); यतश्च भयमाशङ्केत् प्राचीं तां कल्पयेद् दिशम् Ms. 7. 189. –2 For which reason, wherefore, in consequence of which. –3 As, since, for, because; उवाच चैनं परमार्थतो हरं न वेत्सि नूनं यत एवमात्थ माम् Ku. 5. 75; R. 8. 76; 13. 61; oft. with ततः as correlative. –4 From which time forward, ever since. –5 That, so that. (यतस्ततः means 1 from which place soever, from any quarter whatever. –2 from any person whatever. –3 anywhere soever, on all sides, in any direction; न विद्यमानेष्वर्थेषु नार्त्यामपि यतस्ततः Ms. 4. 15. यतो यतः 1 from whatever place. –2 from whomsoever, from any person whatever. –3 wherever, in whatever direction; यतो यतः षट्चरणोऽभिवर्तते Ś. 1. 23; यतो यतो निश्चरति मनश्चञ्चलमस्थिरम् Bg. 6. 26. यतःप्रभृति from which time forward.) **–Comp.** **–भव** *a.* arising from which. **–मूल** *a.* originating in, or sprung from which.

यति *pron. a.* [यद्–परिमाणेऽति] (declined only in pl.; nom. acc. यति) As many, as often, how many.

यतिः *f.* [यम्–क्तिन्] 1 Restraint, check, control. –2 Stopping, ceasing, rest. –3 Guidance. –4 A pause in music; स्थानत्रयं यतीनां च षडास्यानि रसा नव Pt. 5. 55. –5 (In prosody) A cæsura; यतिजिह्वेष्टविश्रामस्थानं कविभिरुच्यते। सा विच्छेदविरामाद्यैः पदैर्वाच्या निजेच्छया॥ Chand. M. 1; म्रभ्नैर्यानां त्रयेण त्रिमुनियतियुता स्रग्धरा कीर्तितेयम्; यतिभङ्गप्रवृत्तस्य यतिभङ्गो न दोषभाक् Śaṁkaradigvijaya. –6 A widow. **–तिः** *m.* [यतते मोक्षाय यत्–इन्] 1 An ascetic, one who has renounced the world and controlled his passions; यथा दानं विना हस्ती तथा ज्ञानं विना यतिः Bv. 1. 119. –2 N. of Viṣṇu. **–Comp.** **–चान्द्रायणम्** N. of a particular kind of penance; अष्टावष्टौ समश्नीयात् पिण्डान् मध्यंदिने स्थिते। नियतात्मा हविष्याशी यतिचान्द्रायणं चरन्॥ Ms. 11. 218. **–पात्रम्** an ascetic bowl for collecting alms. **–मैथुनम्** the unchaste life of ascetics.

यतिन् *m.* An ascetic.

यतिनी A widow; विधवा......विश्वस्ता यतिनी यतिः Śabdaratnāvali.

यत्त, –यत्न See under यत्.

यत्र *ind.* [यद्–त्रल्] Where, in which place, whither; सैव सा (द्यौः) चलति यत्र हि चित्तम् N. 5. 57; Ku. 1. 7, 10. –2 When; as in यत्र काले. –3 Whereas, because, since, as. (यत्र यत्र means 'wherever'; यत्र यत्र धूमस्तत्र तत्र वह्निः T. S.; यत्र तत्र in whatever place, everywhere; यत्रकुत्र or यत्रक्वचन–क्वापि 1 wheresoever, in whatever place. –2 whensoever, at whatever time. –3 whenever, as often as. –4 hither and thither.) **–Comp.** **–कामम्** *ind.* wherever one pleases. **–कामावसायः** the supernatural power (of yogins) for transporting one's self anywhere one likes. **–सायंगृह, –सायंप्रतिश्रय** *a.* taking up an abode wherever evening overtakes one.

यत्रत्य *a.* Of which place, dwelling in which place.

यथा *ind.* [यद् प्रकारे थाल्] 1 Used by itself यथा has the following senses:—(*a*) as, in the manner mentioned; यथाज्ञापयति महाराजः 'as Your Majesty orders;' (*b*) namely, as follows; तद् यथानुश्रूयते Pt. 1; U. 2. 4; (*c*) as, like (showing comparison, and used to express the point of similarity); आसीदियं दशरथस्य गृहे यथा श्रीः U. 4. 6; Ku. 4. 34; प्रभावप्रभवं कान्तं स्वाधीनपतिका यथा (न मुञ्चति) K. P. 10; (*d*) as, as for example, for instance; यत्र यत्र धूमस्तत्र तत्र वह्निर्यथा महानसे T. S; कुर्युः कृत्यमकृत्यं वा उष्ट्रे काकादयो यथा Pt. 1. 288; (*e*) that (used to introduce direct assertions with or without इति at the end); अकथितोऽपि ज्ञायत एव यथायमाभोगस्तपोवनस्येति Ś. 1; विदितं खलु ते यथा स्मरः क्षणमप्युत्सहते न मां विना Ku. 4. 36; (*f*) so that, in order that; दर्शय तं चौरसिंहं यथा व्यापादयामि Pt. 1. –2 Used correlatively with तथा, यथा has the following senses:—(*a*) as, so (in which case एवम् and तद्वत् often take the place of तथा); यथा वृक्षस्तथा फलम् or यथा बीजं तथाङ्कुरः; Bg. 11. 29; in this case एव is frequently added to either यथा or तथा or to both to make the equality of relation more marked or striking; वधूचतुष्केऽपि यथैव शान्ता प्रिया तनूजास्य तथैव सीता U. 4. 16; न तथा बाधते स्कन्धो (or शीतम्) यथा बाधति बाधते; (as much-as, as-as); Ku. 6. 70; U. 2. 4; V. 4. 33. In this sense तथा is often omitted, in which case यथा has sense (c) in 1 above. (*b*) so-that, तथा standing for 'so', and यथा for 'that'; यथा बन्धुजनशोच्या न भवति तथा निर्वाहय Ś. 3; तथा प्रयतेथा यथा नोपहस्यसे जनैः K. 109; तस्मान्मुच्ये यथा तात संविधातुं तथार्हसि R. 1. 72; 3. 66; 14. 66; 15. 68. (*c*) since-therefore, as (because)-so; यथा इतोमुखागतैरपि कलकलः श्रुतस्तथा तर्कयामि &c. Māl. 8; sometimes तथा is omitted; मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां ... सेविष्यन्ते भवन्तं बलाकाः Me. 9. (*d*) if-then, as surely as-so surely (a strong form of assertion or adjuration); वाङ्मनःकर्मभिः पत्यौ व्यभिचारो यथा न मे। तथा विश्वंभरे देवि मामन्तर्धातुमर्हसि R. 15. 81; यथा यथा-तथा तथा the more-the more, the less-the less; यथा यथा भाषसि धर्मसंमितं तथा तथा मे त्वयि भक्तिरुत्तमा Mb.; Śi. 17. 43; यथा यथा यौवनमतिचक्राम तथा तथावर्धतास्य संतापः K. 59; Ms. 8. 286; 12. 73; यथा तथा in any manner, in whatever way; यथा तथा यापयंस्तु सा ह्यस्य कृतकृत्यता Ms. 4. 17; यथैव just as; यथा तथा as much as; यथा तथा भवतु whatever